

BUSTURIKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48021
Titulua	Busturiko Udal Agiritegia
Data(k)	1624 - 1940
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> - Metro linealak: 11,58 m/l - Kaxak: 87 - Liburu solteak: 25 - Espediente-kopurua: 1.501 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Busturiko Udala
Instituzio historia	<p>Busturi Bizkaiko Busturialdea eskualdean dago, Gernika - Lumoko barruti judizialaren barruan.</p> <p>Busturiko edo Busturiko Axpeko Andre Mariaren elizatea Busturiko merindadekoa zen, eta Bizkaiko Jaurerriko Batzar Nagusietako hirugarren eserlekua hartu zuen.</p> <p>Mesolitiko-Neolitikoko Moruzillo haitzuloan eta Pareko Landaren estalkirik gabeko aztarnategian giza jardura dagoela egiaztatu da. Sorbituaga-Arriatarako monolitoan dolmen kulturaren aztarnak ere badaude, baita Burdin Aroko aztarnak ere Pareci auzoan, K.a. II. mende inguruko kronologiarekin.</p> <p>Bere inguruan, Bermeon, Portuondon (Pedernales-Mundaka), Foruan eta Gernikan kokaleku erromatarrak daude, baita Sollube mendiko Tribisburuko aztarnategia ere.</p> <p>Erdi Aroan, Busturiari buruzko lehen aipamenak XI. mendekoak dira. Busturiako Axpeko Andre Mariaren monasterioaz hitz egiten da, Bareiziko dekanotzarekin. Monasterio hori Pareziko Andre Mariaren ermitaren aurreko eliza izan zen, gerora Busturiako parrokia-eliza bilakatu zena.</p>

Instituzio historia	<p>Bizkaiko gainerako Lur Laua bezala, Barrika elizate bihurtu zen Erdi Aroko instituzionalizazio prozesuan. XVI. mendearen hasieratik Santa Mariari eskainitako parrokia-eliza dagoela dokumentatzen da. Gaur egungo eraikina 1520koa da.</p> <p>Lur Lauko gainerako tokiek eta hiribilduek bezala, Behe Erdi Aroan zehar Bizkaiko lurralde osoan zehar gertatu ziren bandokideen arteko borrokak jasan zituen, bai eta ondorengo gatazka armatuak ere. Lurraldea mendeetan zehar egon zen murgilduta gatazka armatu horietan, bereziki XIX. mendeko gerra karlisten eta XX. mendeko Gerra Zibilaren eraginez.</p> <p>Bertako ekonomiak nekazaritza, abeltzaintza eta basogintza izan ditu oinarri, baita arrantza ere. Teila-fabrika bat, lau burdinola eta hamalau errota izan ditu.</p> <p>Industrializazioa XIX. mendean iritsi zen herrira, 1841 eta 1860 artean iraun zuen San Mameseko zeramika-fabrikarekin. XX. mendean nolabaiteko izaera industrialia mantendu zuen kontserba-fabriki, eraikuntzako materialei eta harrobiei esker.</p> <p>XIX. mendearen amaieratik XX. mendearen hasierara bitartean, udalerrria helmuga turistiko bihurtu zen Bilboko burgesiarentzat, bere arkitektura zibilean islatzen den bezala.</p> <p>Biztanleriak bilakaera iraunkorra izan du mendeetan zehar.</p>
Artxibo historia	<p>Busturiko elizateko dokumentazioa udal agiritegian gordeta egon da 1992an Bizkaiko Foru Artxibo Historikora eraman zuten arte. 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa lekualdatu zen, eta gainerako dokumentazioa udal agiritegian dago.</p> <p>Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak dokumentazioa lekualdatu aurretik egindako txostenaren arabera, artxiboa udaletxekobi gordailu bereizitan zegoen. Beheko solairuko gela batean zegoen dokumentaziorik zaharrena, eta Alkatetzaren bulegoan berriena.</p> <p>XX. mendeko berrogeiko edo berrogeita hamarreko hamarkada inguruan antolatu zen dokumentazioa, eta kutxetan bildu ziren. Kuta horiei, dokumentazioaren edukia identifikatzeko etiketak jarri zitzaizkien.</p>

Artxibo historia	Hala ere, denborak aurrera egin ahala, ordena errespetatzeari utzi zitzaien, eta dokumentazioa inolako logikarik gabe nahastu zen; egoera hori larriagotu egin zen sailkapen-taularik eta deskribapen-tresnarik ez egoteagatik.
Sarrera modua	BFAHn utzitako dokumentazioa 1992ko irailaren 15ean sartu zen, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Busturiko Udalak urte horretako abenduaren 10ean sinatuko zuten lankidetzaren hitzarmena betetzeko. 2003ko urriaren 9an, Busturiko Udalak BFAHri agiri historikoak bidali zizkion, oraindik udal-instalazioetan zeudenak.

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Busturiko elizateak eta Udalak 1624 eta 1940 bitartean sortutako dokumentazio historikoa. Gainera, kaxa bat dago Udal Epaitegiko 13 dokumenturekin, 1860 eta 1974 arteko datekin.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.
Erakundea	Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta. Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea. Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela: <ul style="list-style-type: none">– Gobernua: 59 dokumentu 1629 eta 1940 bitartekoak.– Idazkaritza: 841 dokumentu 1645 eta 1940 bitartekoak.– Ogasuna: 579 dokumentu 1624 eta 1940 bitartekoak.

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.

Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke: a. Sailkapen-koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu. c. ARIT datu-basea , kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basea ren bidez ere egiten da. Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Busturiko Udalarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere administrazio sailean eta sail judizialean. Udalak 1993tik gaur egun arte sortutako dokumentazioa udaletxean gordetzen da. 1603 dokumentazio-kutxa ditu, eta 30 metro lineal hartzen dituzte. Inbentario bat du, eta administrazioa da horren arduraduna. Harekin harremanetan jar zaiteske 94 687 00 50 telefono-zenbakira deituta edo udala.busturia@bizkaia.org helbidera idatzita.
Argitalpenei buruzko oharra	Ramos Larriba, Cipriano (1997). Busturia: Azterlan historiko - artistikoak. Bizkaiko herrien monografiak. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbo.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20